

DE INGEBEELDE ZIEKE.

door Molière.

TWEEDE TONEEL: ARGAN, TOONTJE

TOONTJE: (KOMT DE KAMER BINNEN)
Daar zijn we al.

ARGAN: Ah, beroerde meid! Ah! Lammeling!

TOONTJE: (DOET ALSOF ZE HAAR HOOFD HEEFT GESTOTEN)
Dat ellendige ongeduld van U ook! U jaagt de mensen
zo op, dat ik met mijn hoofd tegen de hoek van een
luik ben aangevlogen.

ARGAN: (WOEDEND)
Ah, mispunt!

TOONTJE: (BLIJFT DOORJAMMEREN OM HEM TOT ZWIJGEN TE BRENGEN)
Oh', Oh!

ARGAN: Je hebt me...

TOONTJE: Oh! Oh'.

ARGAN: Aan mijn lot overgelaten.

TOONTJE: Oh! Oh!

ARGAN: Hou toch je mond, ellendige meid, anders kan ik je
niet uitschelden.

TOONTJE: U denkt zeker dat ik dat kan, nadat ik me zo bezeerd
heb?

ARGAN: Je laat me m'n keel stuk schreeuwen, beroerde
lammeling!

TOONTJE: En U hebt gemaakt dat m'n hoofd bijna aan
gruzelementen is. Ik zou zo zeggen dat dat even erg
is. Gelijk op, als U het goedvindt.

ARGAN: Wat! Mispunt!...

TOONTJE: Als u me uitscheld, ga ik huilen.

ARGAN: Hoe kun je me zo alleen laten, ellendeling!

TOONTJE: (VALT HEM WEER IN DE REDE)
Oh! Oh!

ARGAN: Beroerde meid, wil je...

TOONTJE: Oh! Oh!

ARGAN: Wat! Ik zal niet eens het plezier mogen hebben haar uit te schelden!

TOONTJE: Scheld U maar zoveel als U wilt; ik vind het best, hoor.

ARGAN: Ik kan het niet, meid, als jij me de hele tijd in de rede valt.

TOONTJE: Als U het plezier wilt hebben me uit te schelden, dan mag ik toch zeker wel het plezier hebben om te huilen. Ieder zijn eigen plezier, da's eerlijk. Oh! Oh!

ARGAN; Vooruit dan maar, ik krijg toch mijn zin niet. Neem deze dingen weg, bliksemse meid, neem dat weg. Heeft mijn lavement vandaag goed gewerkt?

TOONTJE: Uw lavement?

ARGAN: Ja, was er veel gal in?

TOONTJE: Nee maar! at zijn dingen waar ik me niet mee bemoei. Daar moet meneer Rozengeur zijn neus maar insteken, want die verdient er zijn geld aan.

ARGAN: Denk er om, dat je straks het aftreksel klaar hebt voor het tweede lavement dat ik zo meteen moet nemen.

TOONTJE: Die meneer Rozengeur en die dokter Purgius spelen maar wat met Uw lichaam: U bent een aardig melkkoetje voor ze, en ik zou ze wel eens willen vragen, wat U nu eigenlijk mankeert, dat zij altijd met U bezig zijn.

ARGAN: Zwijg toch domoor, het staat niet aan jou om te oordelen over wat de geneeskunde voorschrijft. Laat mijn dochter Angelica hier komen, ik heb haar wat te zeggen.

TOONTJE: Daar komt ze zelf al, ze heeft zeker Uw gedachten geraden.

DERDE TONEEL: ARGAN, ANGELICA, TOONTJE

ARGAN: Kom eens hier, Angelica, je komt juist op het goede ogenblik, ik wou eens met je spreken.

ANGELICA: Ik luister, vader.

ARGAN: (HOLT WEG, OMDAT HIJ DE UITWERKING VAN ZIJN LAVEMENT WEER VOELT OPKOMEN.)
Wacht even. Geef me m'n stok, ik kom dadelijk terug.

TOONTJE: Haast U wat, meneer. gauw. Dat hebben we weer te danken aan die meneer Rozengeur.

VIERDE TONEEL: ANGELICA, TOONTJE

ANGELICA: (MET SMACHTENDE BLIK, EN VERTROUWELIJK)
Toontje!

TOONTJE: Wat?

ANGELICA: Kijk me eens aan.

TOONTJE: Nou, ik kijk al.

ANGELICA: Toontje?

TOONTJE: Nou, wat "Toontje"?

ANGELICA: Raad je niet waarover ik spreken wil?

TOONTJE: Ja natuurlijk: over de door U zo teer beminde jongeman; want sedert zes dagen praten we nergens anders over, en U bent niet gelukkig als U niet ieder ogenblik over hem spreken kunt.

ANGELICA: Als je dat weet, waarom begin jij er dan niet over? En waarom bespaar je me niet de moeite er zelf over te spreken?

TOONTJE: Daar geeft U me niet de tijd voor; U bent er zo van vervuld dat U me altijd voor bent.

ANGELICA: Ik moet je bekennen dat ik er niet genoeg van kan krijgen met jou over hem te spreken en ik kan geen ogenblik laten voorbijgaan om aan jou mijn hart uit te storten
Maar zeg eens, Toontje, vind je dat het gevoel dat ik voor hem heb, verkeerd is?

TOONTJE: Het komt niet in me op om dat te denken.

ANGELICA: Heb ik ongelijk als ik me aan die heerlijke gevoelens overgeef?

TOONTJE: Dat zeg ik toch niet.

ANGELICA: En zou je willen dat ik ongevoelig bleef voor zijn innige liefdesbetuigingen?

TOONTJE: Hoe kunt U dat denken?

ANGELICA: Zeg eens, vind jij ook niet dat het is alsof de hemel dat onverwachte avontuur van onze kennismaking gewild heeft?

TOONTJE: Ja.

ANGELICA: Vind je ook niet, dat het erg netjes van hem was, dat hij het toen, zonder dat hij mij kende, voor mij heeft opgenomen?

TOONTJE: Ja.

ANGELICA: En dat het een edele daad van hem was?

TOONTJE: Ik ben het met U eens.

ANGELICA: En hij deed het zo van harte!

TOONTJE: O ja!

ANGELICA: Vind je hem ook zo'n knappe man, Toontje?

TOONTJE: Ja, heel knap.

ANGELICA: En vind je ook niet dat hij er zo aardig uitziet?

TOONTJE: Ja zeker.

ANGELICA: En dat zijn woorden en zijn daden zo iets voornaams hebben?

TOONTJE: Dat vind ik ook.

ANGELICA: En dat de liefde spreekt uit al zijn woorden.

TOONTJE: Datis waar.

ANGELICA: En dat het heel naar voor me is, dat ik hier in huis zo weinig vrijheid heb en we daardoor niet samen kunnen genieten van de vurige liefde die we voor elkaar voelen en die we aan de hemel te danken hebben?

TOONTJE: U hebt gelijk.

ANGELICA: Maar beste Toontje, geloof jij dat hij zoveel van me houdt als hij zegt?

TOONTJE: Eh! Eh! Met die dingen moet je soms voorzichtig zijn. Iemand kan echt verliefd doen zonder dat hij het werkelijk voelt. Ik heb die komedie meer dan eens meegemaakt.

ANGELICA: Oh Toontje, wat zeg je nu? Ach, zoals hij tot me spreekt, zou het mogelijk zijn dat hij niet de waarheid zei?

TOONTJE: Ik elk geval zult U het gauw weten; en nu hij gisteren heeft geschreven dat hij besloten was U ten huwelijk te vragen, zult U meteen merken of hij de waarheid heeft gesproken of niet. Dat zal het beste bewijs zijn.

ANGELICA: O! Toontje, als hij me bedriegt, zal ik van mijn leven geen enkele man meer geloven.

TOONTJE: Daar komt Uw vader weer terug.

VIJFDE TONEEL: ARGAN, ANGELICA, TOONTJE

ARGAN: (GAAT WEER IN ZIJN LEUNSTOEL ZITTEN) Zie zo, kind, ik zal je een nieuwtje vertellen dat je misschien niet verwachtte. Je bent ten huwelijk gevraagd... Nou, wat zeg je daarvan? Je lacht! Het is een aardig woordje, dat woordje "huwelijk". Er bestaat niets aardigers voor jonge meisjes. O, de natuur, de natuur! Voor zover ik zien kan, kind, hoeft ik je niet te vragen of je trouwen wilt.

ANGELICA: Och vader, ik moet alles doen wat U me maar wilt bevelen.

ARGAN: Ik ben blij, dat ik zo'n gehoorzame dochter heb, de zaak is dus voor mekaar, en ik heb trouwens al toegestemd.

ANGELICA: Ik behoor blindelings te doen wat U wenst, vader.

ARGAN: Je stiefmoeder wilde dat je in een klooster ging, net als je zusje Louise. Zij heeft altijd dat idee gehad.

TOONTJE: (ZACHTJES)
Daar heeft dat mens een goede reden voor.

ARGAN: Ze wou geen toestemming geven voor dat huwelijk; maar ik heb het gewonnen en ik heb mijn woord gegeven.

ANGELICA: O vader, wat ben ik U dankbaar voor Uw goedheid!

TOONTJE: Waarlijk, ik vind het prachtig dat U er zo over denkt. En het is wel het verstandigste ding dat U ooit in Uw leven hebt gedaan.

ARGAN: Ik heb je aanstaande nog niet gezien, maar men heeft me gezegd dat ik er over tevreden zal zijn en jij ook.

ANGELICA: Dat is zeker, vader.

ARGAN: Wat? Heb je hem dan gezien?

ANGELICA: Nu U Uw toestemming gegeven hebt, kan ik U alles wel bekennen en ik durf U nu te zeggen dat we elkaar zes dagen geleden door een toeval hebben leren kennen en dat het aanzoek dat U gedaan is het gevolg is van de liefde die wij op het eerste gezicht voor elkaar hebben opgevat.

ARGAN: Dat hebben ze me niet gezegd, maar ik ben er heel blij om en het is gelukkig dat de zaken er zo voor staan. Ze zeggen dat het een grote mooie jonge man

is.

ANGELICA: 0 ja vader.

ARGAN: Een flinke gestalte.

ANGELICA: Zeker.

ARGAN: Een knap uiterlijk.

ANGELICA: Dat vind ik ook.

ARGAN: Een mooi gezicht.

ANGELICA: Heel mooi.

ARGAN: Van goed gedrag en van een goede familie.

ANGELICA: 0 ja.

ARGAN: Een heel nette man.

ANGELICA: De netste man van de wereld.

ARGAN: Die uitstekend Latijn en Grieks spreekt.

ANGELICA: Daar weet ik niets van.

ARGAN: Nog drie dagen, en dan is hij dokter.

ANGELICA: Hij, vader?

ARGAN: Ja, heeft hij je dat niet gezegd?

ANGELICA: Nee, waarlijk niet. Van wie weet U dat?

ARGAN: Van dokter Purgius.

ANGELICA: Kent dokter Purgius hem?

ARGAN: Dat is me ook een vraag! Hij zal hem wel kennen, want het is zijn neef.

ANGELICA: Cléante, een neef van dokter Purgius?

ARGAN: Welke Cléante? We spreken over degene door wie je ten huwelijk bent gevraagd.

ANGELICA: Eh, ja!

ARGAN: Nou, dat is de neef van dokter Purgius, de zoon van zijn zwager dokter Diaforius, en die zoon heet Thomas Diaforius en niet Cléante, en we hebben vanmorgen tot het huwelijk besloten, wij drieën, Dr. Purgius,

meneer Rozengeur en ik; en morgen zal die toekomstige schoonzoon hier aan mij worden voorgesteld door zijn vader... Wat is dat nou? Je bent helemaal verbouwereerd!

ANGELICA: 't Is omdat ik zie dat U over een heel andere man spreekt dan die ik bedoelde

TOONTJE: Maar meneer, bent u nu werkelijk van plan zo iets belachelijks uit te halen? En zou u zo rijk als U bent, Uw dochter met een dokter laten trouwen?

ARGAN: Ja. Waar bemoei jij je eigenlijk mee, onbeschaamde meid die je bent?

TOONTJE: Lieve hemel, maak U niet dik, meneer. U begint dadelijk weer te schelden. Kunnen we niet samen redeneren zonder kwaad te worden? Kom, laten we nu eens rustig praten. Zeg U me eens waarom U dit huwelijk wenst.

ARGAN: Waarom? Ik ben een zieke, gebrekkige man, en daarom wil ik dokters hebben in mijn familie en ook als schoonzoon, zodat ik in mijn ziekte altijd zal kunnen beschikken over hun hulp dan heb ik in mijn eigen gezin altijd alle geneesmiddelen bij de hand die ik nodig heb en kan ik de dokter raadplegen zoveel ik wil.

TOONTJE: Nou, dat is tenminste een reden en het is prettig om zo een kalm met elkaar te kunnen praten. Maar meneer, zegt U nou eens eerlijk, bent U eigenlijk wel ziek?

ARGAN: Wat, mispunt, of ik ziek ben? Of ik ziek ben, jij brutale meid?

TOONTJE: Nou goed, ja meneer. U bent ziek, laten we daar niet over twisten. Ja, U bent erg ziek, dat vind ik ook, en nog zieker dan U denkt. Ziezo, daar zijn we het dus over eens. Maar de man die met Uw dochter trouwt is niet voor U, maar voor haarzelf, en zij is niet ziek en zij heeft dus geen dokter nodig.

ARGAN: Het is voor mij dat ik haar met een dokter laat trouwen en een goedgezinde dochter behoort het heerlijk te kunnen vinden te mogen trouwen met iemand die van nut kan zijn voor de gezondheid van haar vader.

TOONTJE: Waarlijk meneer, wilt U dat ik U een vriendschappelijke raad geef?

ARGAN: Welke raad?

TOONTJE: Om dat. Huwelijk uit Uw hoofd te zetten

ARGAN: En waarom?

TOONTJE: Waarom? Omdat uw dochter zal weigeren Uw zin te doen.

ARGAN: Weigeren?

TOONTJE: Ja.

ARGAN: Mijn dochter?

TOONTJE: Uw dochter, ja. Ze zal U zeggen dat ze niets moet hebben van meneer Diaforius en ook niet van zijn zoon Thomas Diaforius en van geen enkele Diaforius ter wereld.

ARGAN: Maar ik heb ze nodig en bovendien is het een erg goede partij: de jonge Diaforius is de enige erfgenaam van zijn vader; en daar komt nog bij dat dokter Purgius, die geen vrouw, en geen kinderen heeft, hem zijn hele vermogen wil geven als dit huwelijk doorgaat, en het vermogen van dokter Purgius brengt per jaar ruim f 8.000,- rente op.

TOONTJE: Dan zal hij wel heel wat mensen naar de andere wereld hebben geholpen, als hij zo rijk is kunnen worden.

ARGAN: Een inkomen van f 8.000,- is geen kleinigheid, en dan reken ik nog niet eens wat de vader zelf zal nalaten.

TOONTJE: Meneer, dat is allemaal goed en wel, maar ik blijf er bij: neemt U mijn raad aan en kies voor haar een andere man; het is niets voor haar om mevrouw Diaforius te worden.

ARGAN: En ik wil dat het gebeurt.

TOONTJE: Hè foei meneer, zegt U dat toch niet.

ARGAN: Wat? Moet ik dat niet zeggen?

TOONTJE: O nee!

ARGAN: En waarom niet?

TOONTJE: De mensen zouden denken dat U niet goed wijs bent.

ARGAN: Laat ze denken wat ze willen, maar ik zeg je dat ik mijn woord heb gegeven en dat zij zich daaraan heeft te houden.

TOONTJE: Nee, ik weet zeker dat ze het niet doen zal.

ARGAN: Ik zal haar wel dwingen.

TOONTJE: Ze zal het niet doen, zeg ik U.

ARGAN: Ze zal het doen, of ik zet haar in een klooster.

TOONTJE: U?

ARGAN: Ja, ik!

TOONTJE: Nee maar, da's prachtig.

ARGAN: Wat bedoel je met "prachtig"?

TOONTJE: U zet haar niet in een klooster.

ARGAN: Zet ik haar niet in een klooster?

TOONTJE: Nee.

ARGAN: Nee?

TOONTJE: Nee.

ARGAN: Ha, Ha! Dat is grappig: ik zal mijn dochter niet in een klooster zetten als ik dat wil?

TOONTJE: Nee, zeg ik U.

ARGAN: Wie zal me dat beletten?

TOONTJE: U zelf.

ARGAN: Ik?

TOONTJE: Ja, daar hebt U het hart niet toe.

ARGAN: Dat zal ik wel.

TOONTJE: U zegt maar wat.

ARGAN: Ik weet wat ik zeg.

TOONTJE: U hebt er te veel vaderliefde voor.

ARGAN: Mijn vaderliefde zal het mij niet verhinderen.

TOONTJE: Een paar traantjes, een paar armpjes om Uw hals, een roerend stemmetje dat zegt "Mijn beste lieve papaatje..." dan zult U zich wel laten vermurwen.

ARGAN: Dat denk je maar.

TOONTJE: Jawel, jawel.

ARGAN: Ik "blijf op mijn stuk staan, zeg ik je.

TOONTJE: Kletspraat.

ARGAN: Dat moet je niet zeggen: "kletspraat".

TOONTJE: Lieve hemel, ik ken U veel te goed, U bent eigenlijk een heel goeie man.

ARGAN: (ZICH BOOS MAKEND)
Ik ben geen goeie man en ik kan kwaadaardig worden, als ik wil.

TOONTJE: Maak U niet boos, Meneer, U vergeet dat U ziek bent.

ARGAN: Het is mijn onherroepelijk bevel dat zij de man neemt die ik haar geef.

TOONTKE: En het is mijn onherroepelijk verbod dat zij hem neemt.

ARGAN: In wat voor een wereld zijn we toch? Hoe durft zo'n ellendeling van een dienstmeisje zo te spreken tegen haar meester!

TOONTJE: Als een meester niet weet wat hij doet, dan heeft een verstandig dienstmeisje toch zeker wel het recht om tegen hem in te gaan?

ARGAN: (VLIEGT OF TOONTJE TOE)
Ah, brutale meid, ik zal je tot moes slaan!

TOONTJE: (VLUCHT VOOR HEM WEG)
Het is mijn plicht mij te verzetten tegen dingen die schande over U kunnen brengen.

ARGAN: (LOOPT HAAR WOEDEND ACHTERNA RONDOM ZIJN LEUNSTOEL MET ZIJN STOK IN DE HAND)
Kom hier, dan zal ik je mores leren!

TOONTJE: (HOLT OM DE STOEL HEEN, ZÓ DAT DIE TELKENS TUSSEN IN BLIJFT)
Ik zal U geen dwaasheid laten doen.

ARGAN: Beroerde meid!

TOONTJE: Nee, nooit zal ik mijn toestemming geven voor dat huwelijk.

ARGAN: Galgenbrok.

TOONTJE: Ik wil niet dat ze trouwt met die Thomas Diaforius van U!

ARGAN: Kreng!

TOONTJE: Ze zal eerder aan mij gehoorzamen dan aan U.

ARGAN: Angelica, kun je niet maken dat die meid haar mond houdt?

ANGELICA: Och vader, maak U toch niet zieker dan U bent.

ARGAN: Als je niet maakt dat ze ophoudt, dan vervloek ik je!

TOONTJE: En ik onterf haar als ze U gehoorzaamt.

ARGAN: (LAAT ZICH IN ZIJN LEUNSTOEL VALLEN, MOE VAN HET RONDHOLLEN)
Oh, oh, ik kan niet meer! Het zal nog eens mijn dood zijn!
